butelio priedugnė šukė, langų stiklo, dengto patina, šukė.

Radiniai saugoti perduoti ŠAM.

The investigation at Vilniaus Street 140

A trench dug at Vilniaus Street 140 was investigated. A total of 12 m^2 was excavated. In many places the trench was dug at the site of earlier earthwork. Only in the NE part of the trench at a depth of 1.58–1.6 m were undisturbed 17th–18th-century layers with finds (Fig. 1) and the stone foundations of a masonry (?) building recorded.

1 pav. Trasoje surinkti radiniai. E. Vasiliausko nuotr.

Fig. 1. Finds collected in the trench.

TRAKAI

Ugnius Budvydas

Tyrimai Galvės gatvėje 1

2009 m. gruodžio mėnesį TIM vykdė archeologinius tyrimus Trakų senamiestyje (U18), Galvės gatvėje 1. Kasinėjimai vyko vandentiekio bei nuotekų šalinimo trasų vietose. Bendras trasų ilgis 90 m. Tyrimai vykdyti iki projektinio gylio – 1,5–2 m. Sklypas yra Trakų miesto Š dalyje, vadinamojoje Užtiltėje. Tiriamą vietą iš P riboja Galvės ežeras, iš Š ir R – Galvės gatvė. Archeologinių tyrimų metu užfiksuotas nuo 1,2 m iki 1,9 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis, išskirti keli jo horizontai. Ankstyviausias jų datuojamas XVII a. ir sietinas su Galvės ežero pakrantėje vykusiais teritorijos lyginimo darbais. Kultūrinį sluoksnį sudarė supiltinis šviesiai pilkas maišytas smėlis, kurio storis – nuo 45 iki 100 cm. Jis atsidengė virš durpių bei šlyno. Tyrimo metu šio sluoksnio viršutinėje dalyje aptikta daugiau nei 900 radinių, daugiausia buitinės ir statybinės keramikos fragmentų – puodų, ąsočių, lėkščių, plokštinių koklių fragmentai. Radiniai datuojami XVII a. Tarp radinių pasitaikė gamybinio broko, tai yra dalis šukių bei koklių nuo karščio apsilydę, deformuoti. Gamybinis brokas tikriausiai pateko iš šalimais veikusių puodų gamybos dirbtuvių. Šiuo metu jau yra žinoma, kad XVII a. puodų gamyba vyko Žaliojoje gatvėje 4, Karaimų gatvėje 58, statybinė keramika buvo degama Karaimų gatvėje 63 (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 425–427; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 470–472; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 463–466). Tyrimo metu fiksuoti vėlesni kultūrinio sluoksnio horizontai taip pat sietini su Galvės gatvės 1 teritorijos niveliacija. Šio sklypo teritorijos išlyginimo darbai buvo vykdomi iki pat XXI a. pradžios.

Jau 2008 m. atliekant archeologinių tyrimus (vadovas S. Sarcevičius) greta esančiame Galvės gatvės sklype 4 buvo konstatuota, kad ši ir šalia esančios teritorijos buvo užpelkėjusi

dauba, užliejama Galvės ežero (*ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 468–469). Todėl 2009 m. atlikti archeologiniai tyrimai Galvės gatvės sklype 1 tik patvirtino, jog dabartinis reljefas yra stipriai pasikeitęs.

The excavation at Galvės Street 1

In 2009, TIM conducted an excavation at the site of the water and sewer line trenches (a total length of 90 m) at Galvės Street 1 in Trakai Old Town. A 17th–20th-century fill cultural layer, which was 1.2–1.9 m thick and formed over potter's clay and peat, was recorded during the excavation. It is asserted that previously part of the plot at Galvės Street 1 had been under lake Galvė, and that the relief of the plot and the adjacent areas has changed.

Birutė Lisauskaitė

Tyrimai rekonstruojamose Birutės ir Mindaugo gatvėse

2009 m. buvo pradėti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Trakų senamiesčio (A1783, 27125) teritorijoje, vykstant Birutės ir Mindaugo gatvių rekonstrukcijos darbams.

Mindaugo gatvė yra XX a. II pusės urbanistinis darinys, susiformavęs ūkinio keliuko, vedusio į Bernardinų vienuolyno palivarką, vietoje. Tuo tarpu Didysis kelias (dabar Birutės gatvė) yra viena iš dviejų seniausių Trakų miesto gatvių. Ji kartu su Senuoju keliu (dabar Karaimų gatve) susiformavo dar miesto kūrimosi pradžioje, t. y. XIV a. II pusėje, ir sujungė ne tik gamtines struktūras, bet ir pagrindinius Trakų miesto segmentus – 2 bažnyčias, 4 cerkves, miesto rotušę ir pilių kompleksą. Savo reikšmės ji neteko apie 1655 m., kai pagrindine miesto gatve tapo Didžioji Vilniaus (dabar Vytauto) gatvė.

Atsitiktiniai archeologiniai radiniai, rasti Birutės gatvės gretimybėje, Bernardinų (Lukos) ežero pakrantėje, datuojami mezolito pabaigos ar neolito laikotarpiu, tačiau ankstyviausi archeologiniai tyrimai Birutės gatvės teritorijoje pradėti vykdyti tik 1984 m. Reikėtų išskirti vėlesnius archeologinius žvalgomuosius tyrimus, kurių metu identifikuoti iki tol tik istoriniuose šaltiniuose minimi objektai. 1990 m. vykdyti tyrimai Trakų I vidurinės mokyklos-internato (Birutės gatvė 42) teritorijoje. Čia buvo ištirtas 87 m² plotas. Nustatyta, kad teritorijoje vykdytų žemės darbų metu rastos apardytos XVI–XVII a. stačiatikių Prisikėlimo cerkvei priklausę kapinės. Tenka tik apgailestauti, kad nuo 1990 iki 2009 m. nebuvo imtasi jokių priemonių tikslinant šio kapinyno ribas ir jas įteisinant paveldosauginiuose teritorijų planavimo dokumentuose. 1991 m. vykdyti archeologiniai tyrimai Bernardinų vienuolyno teritorijoje, ištirtas 135 m² plotas. Kalvoje fiksuotas 2,3–3 m storio kultūrinis sluoksnis, surinkta apie 400 radinių: buitinės keramikos, geležinių dirbinių, statybinių ir dekoro detalių. Kalvos aukščiausioje dalyje rasti 1497 m. Martyno Goštauto funduotos Šv. Mikalojaus Vyskupo bažnyčios mūro fragmentai bei XVII–XVIII a. vidurio bernardinų vienuolyno bei bažnyčios rūsių liekanos. Taip pat rasti vienuolyno mūrinės tvoros, skyrusios jį nuo miesto ir ūkinės dalies, fragmentai, vienuolyno palivarko bei kalvės pastato prie dabartinės Birutės gatvės liekanos.

Bažnyčios rūsiai buvo kilmingųjų bei bažnyčios vadovų ar vienuolyno prijorų laidojimo vieta. Tuo tarpu kalvos P pusėje ir jos PR pakraštyje lokalizuotos Bernardinų arba Ma-